

ТИПИ МОДИФІКАЦІЙ СУБ'ЄКТА В ДЕРИВАЦІЙНІЙ ПАРАДИГМІ РЕЧЕННЯ

Олена Куц

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Київ, Україна

o_v_kuts@ukr.net

Abstract. The varieties of modifications of subject syntaxema are proved in the derivative paradigm of simple sentence. The indefinite-personal, generalized-personal, quantitative, binary, including the predicate-subject syncretism of the infinitive in position of the subject in the formally-grammatical structure of two-member sentence and duality subject modification, and also addressed subject modification presented by the address and subject semantic in constructions with an imperative verb are investigated.

Key words: modification of subject syntaxema, derivational paradigm.

Дослідження природи синтаксичної семантики, засобів її експлікації в синтаксичних конструкціях у дериваційній парадигмі речення поглиблює вивчення парадигматичних і синтагматичних взаємозв'язків і кореляцій мовних одиниць.

Характеристика модифікацій суб'єкта в дериваційній парадигмі передбачає встановлення закономірностей опосередкованих семантичних модифікацій предикатних синтаксем у похідній синтаксичній одиниці. І. Р. Вихованець у простому реченні в межах класу конструкцій з модифікованою суб'єктною синтаксемою виокремлює неозначено-особову, узагальнено-особову та кількісну модифікації суб'єктної синтаксеми. На його думку, семантична модифікація характерна передусім для предикатних синтаксем, для яких вона є безпосередньою (фазова, модальна і заперечна модифікації предикатів). У суб'єктних синтаксем вона є опосередкованою [1, 170-173].

Проаналізувавши семантичні дериваційні особливості суб'єктної синтаксеми, виокремлюємо такі її модифікації:

1) неозначена модифікація – це представлення дії, стану, процесу, суб'єкт яких вирізняє неозначена природа. Цей тип модифікації має як імпліцитне вираження у формально-граматичній структурі речення, так і експліцитне: *Металеву браму з навареними на неї олімпійськими кільцями розчинили навстіж... (С. Жадан); Такі всі веселі, усміхнені, зупинились на мить перед самим вільотом, і хтось догадався клацнути їх фотоапаратом... (О. Гончар);*

2) узагальнена модифікація перебуває на межі означеності й неозначеності, адже йдеться про дії, стани, процеси, що характеризують існування індивіда в соціумі крізь призму соціальних і морально-етичних правил, законів тощо. Такий синтез характеризує нова інтегративна якість – семантика узагальненості суб'єкта. Узагальнена модифікація суб'єктної синтаксеми у формально-граматичній структурі речення є імпліцитною або експліцитною. Узагальненість суб'єкта може характеризувати як особу мовця, так і його співрозмовника (-ків) чи особу (осіб), які не беруть безпосередньої участі в спілкуванні. Напр.: *Ніхто про тебе й словом не згадає (Л. Костенко);*

3) кількісна модифікація – це предикатна модифікація суб'єктної синтаксеми з погляду кількісних характеристик. Охоплює три різновиди:

а) результат дериваційного розгортання (функціонування числівника чи іменника з квантитативним значенням при іншому іменникові в позиції суб'єкта), напр.: *Сорок тисяч татар пішли на Волинь і в Галичину... (П. Загребельний).* О. В. Кульбабська вважає, що кількісна синтаксема актуалізує певну ознаку референта (квантитативну, вибірковості і под.) та є виразником додаткової інформації в плані складного, але розчленованого поняття. Маркування цілісного синтаксичного значення кількома компонентами увиразнює внутрішньо реченнєвий вияв сучасного граматичного аналітизму [5, 365-370].

б) модифікація внаслідок трансформаційних процесів (згортання предиката із залежними субстанційними компонентами за умови лексичної тотожності предикатів вихідного і похідного речень), напр.: *Дід з онуком прибирали в саду ← Дід і онук прибирали в саду ← Дід прибирав у саду + Онук прибирав у саду.* Модифікована суб'єктна синтаксема виражена сполукою іменника з прийменниково-відмінковою формою іменника (орудний відмінок з прийменником з) або сурядним словосполученням з єднальним сполучником (*і, й, та*). Такі сполуки виражають соціативне значення і є синтаксичними

синонімами, що виникли внаслідок дериваційних перетворень, зокрема транспозиційного згортання. Крім того, соціативність суб'єкта у формально-граматичній структурі речення маркує і форма множини дієслова-присудка. Пор.: *Учитель з учнями розв'язували проблему і Учитель і (ї / та) учні розв'язували проблему* ← *Учитель розв'язував проблему + Учні розв'язували проблему*.

в) модифікація внаслідок транспозиційних перетворень спільнорівневих синтаксичних одиниць – двоскладне речення → односкладне; напр.: *Приїхали друзі* → *Приїхало багато друзів* → *Приїхало друзів!* → *Друзів!* Спочатку відбувається кількісна модифікація суб'єктної синтаксеми (поява неозначено-кількісної семантики), репрезентантом якої є неозначено-кількісний числівник й іменник у формі родового відмінка множини, при цьому формально-граматична структура похідного речення залишається двоскладною. На наступному етапі модифікації відбувається ускладнення модифікованої суб'єктної синтаксеми емоційно-експресивним значенням, що ґрунтується на оцінному предикатному значенні. Кількісні характеристики модифікованого суб'єкта набувають імпліцитного вираження, що на комунікативно-прагматичному рівні втілено у відповідному інтонаційному оформленні синтаксичної одиниці. Завершальним етапом кількісної модифікації суб'єктної синтаксеми є редукція базового предиката, що спричинює перетворення двоскладного речення на односкладне генітивне.

4) бінарна модифікація, що охоплює: а) предикатно-суб'єктну синкретичність інфінітива, предикатна природа якого семантично ускладнена суб'єктною функцією, що зумовлено субстантивною синтаксичною деривацією цієї міжчастиномовної форми: *Метал зварити – це вам не юшку забовтати, хлопці... (О. Гончар)*; б) дуплексивну суб'єктну модифікацію – суб'єкт дії-стану – спостерігаємо в конструкціях з дуплексивами, що виконують роль підмета у двоскладному реченні, напр.: *Плавці лежать важкі і нерухомі (Л. Костенко)*; *Я йшов останнім і думав про діда Платона (О. Довженко)*. Присудок таких простих ускладнених речень подвійний, складається з двох повнозначних елементів: перший – дієслова дії або процесу, другий – переважно предикативні прикметники зі значенням стану.

5) апелятивна суб'єктна модифікація, представлена адресатно-суб'єктним значенням форм кличного відмінка іменника в конструкціях з імперативом:

Забудь мене, пташко, забудь, не журишь... (Т. Шевченко). К. Г. Городенська основою таких конструкцій убачає семантично складні речення з модально-пропозитивними відношеннями [2, 47]. На ускладненості адресатної функції кличного відмінка в конструкціях з імперативом суб'єктною й особливою емотивною семантикою звертають увагу М. В. Мірченко [3, 179], О. Г. Межов [4, 363].

Отже, модифікації суб'єктної синтаксеми в дериваційній парадигмі речення є двох типів: модифікації як результат ускладнення субстанційної семантики предикатним значенням і модифікації як результат впливу субстанційної семантики. Предикатна семантика пов'язана зі значеннями неозначеності, узагальненості, кількості, а також поєднанням семантики предиката дії та предиката стану в суб'єктній синтаксемі, що експлікована дуплексивом у формально-граматичній структурі простого речення. Субстанційна семантика властива інфінітиву, у якого предикатне значення ускладнене суб'єктивним, й апелятивній модифікованій суб'єктній синтаксемі, яку характеризує семантика адресата – потенційного суб'єкта дії.

Література

1. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
2. Городенська К. Г. Деривація синтаксичних одиниць: монографія. Київ: Наук. думка, 1991. 192 с.
3. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа», 2004. 393 с.
4. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.
5. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні: монографія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.

The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

ECONOMIC AND SOCIAL-FOCUSED ISSUES OF MODERN WORLD

Conference Proceedings of the 2nd International Scientific Conference

October 16 – 17, 2019

Bratislava 2019

The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava
(Slovak Republic)

Berdyansk State Pedagogical University (Ukraine)

Donbas State Pedagogical University (Ukraine)

The Institute for the Study of Spatial Development (Ukraine)

Katowice School of Technology (Poland)

National University of Civil Defence of Ukraine (Ukraine)

Odesa National Polytechnic University (Ukraine)

**ECONOMIC AND SOCIAL-FOCUSED
ISSUES OF MODERN WORLD**

Conference Proceedings of the 2nd International Scientific Conference

October 16 – 17, 2019

Bratislava 2019

ISBN 978-80-89654-59-8

Conference Proceedings of the 2nd International Scientific Conference *Economic and Social-Focused Issues of Modern World* (October 16 – 17, 2019, Bratislava, Slovak Republic). The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, 2019; ISBN 978-80-89654-59-8; pp. 394, illus., tabs., bibls.

Reviewers:

Stanislav Filip – doc. Ing., PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, Slovak Republic

Ihor Lyman – Doctor of Science, Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Ukraine

Aleksander Ostenda – PhD, prof. WST, Katowice School of Technology, Poland

Olena Raevneva – Doctor of Science, Professor, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine

Editorial Office:

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

851 04 Bratislava 5, Furdekova 16

tel. +421 905 864 457

E-mail: sekretariat@vsemvs.sk

Publishing House:

© Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

851 04 Bratislava 5, Furdekova 16

tel. +421 905 864 457

Authors are responsible for content of the materials.

ISBN 978-80-89654-59-8

© Authors, 2019

© Publishing House VŠEMvs, 2019

SCIENTIFIC AND PROGRAM COMMITTEE

Dr. h. c. prof. Ing. Viera Cibáková, CSc, School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

prof. Ihor Bohdanov, DrSc, Berdyansk State Pedagogical University

Ing. Michal Fabuš, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

prof. Svitlana Filippova, DrSc, Odesa National Polytechnic University

prof. Lidiya Guryanova, DrSc, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

prof. Ing. Vojtech Kollár, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

doc. Oleksandr Nestorenko, PhD., the Institute for Study of Spatial Development

prof. Svitlana Omelchenko, DrSc, Donbas State Pedagogical University

prof. Mykhailo Oklander, DrSc, Odesa National Polytechnic University

mgr Magdalena Wierzbik-Strońska, Katowice School of Technology

ORGANIZING COMMITTEE

doc. Natalia Afanaseva, PhD., National University of Civil Protection of Ukraine

doc. Valerii Bosniuk, PhD., National University of Civil Protection of Ukraine

doc. Olena Chukurna, PhD., Odesa National Polytechnic University

doc. Nadiya Dubrovina, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

Ing. Marián Kováč, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

doc. Iryna Kolupaieva, PhD., Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics

doc. Tamara Makarenko, PhD., Berdyansk State Pedagogical University

doc. Ing. Tetyana Nestorenko, PhD., Berdyansk State Pedagogical University

doc. Iryna Ostopolets, PhD., Donbas State Pedagogical University

doc. Nataliia Svitlychna, PhD., National University of Civil Protection of Ukraine

mgr Aldona Kania, Katowice School of Technology,

mgr Tamara Krutko, the Institute for Study of Spatial Development

mgr Paweł Mikos, Katowice School of Technology

mgr inż. arch. Sylwia Pawlikowska-Musiewicz, Katowice School of Technology

CONTENTS

SECTION 1

MODERN ISSUES OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF COUNTRY, REGION, CITY, ENTERPRISE

<i>Natalia Birchenko</i> . Theoretical aspects of formation of the adaptive risk management systems in the company.....	12
<i>Olena Budiakova, Tetiana Kondratieva</i> . Economic provision for innovative activity of small and medium-sized businesses.....	17
<i>Liubov Chagovets, Natalia Chernova, Oksana Panasenko, Irina Medvicka</i> . Fuzzy logic and neural networks application in estimation of economic security	20
<i>Nataliya Chernova, Svitlana Prokopovych</i> . Ukraine bond market: yield curve analysis.....	30
<i>Olena Chukurna, Liubov Nekrasova, Anna Davydova</i> . Assessment of the impact of price risks on the competitiveness of industrial enterprises.....	35
<i>Mykola Denisenko, Zorina Shatska, Olena Zaharchenko</i> . Strategic planning for innovative development in the activities of travel agency.....	43
<i>Valeriy Goryachuk, Natalya Shlafman, Olena Bondarenko</i> . Increasing the productivity of entrepreneurship activities in the conditions of transformation changes in the economy of Ukraine.....	47
<i>Lidia Guryanova, Vladislav Polianskyi, Stanislav Milevskyi</i> . Financial market stability estimation models.....	51
<i>Tetyana Kaminska, Nataliya Martynenko</i> . Obstacles and factors of medical services trade.....	56
<i>Olena Kazanzhy</i> . Problems of development of hotel business in Ukraine...	60

<i>Marta Kopytko, Michael Daniv. Anti-crisis component of economic security of enterprise: theoretical aspect.....</i>	64
<i>Maryna Kovbatiuk, Vladyslava Shevchuk, George Kovbatiuk. Academic mobility of Ukrainian students in the conditions of international education.</i>	69
<i>Viktoriia Kralia, Olha Podolska, Kateryna Bogomolova. Sustainable development as an incredible component of economic growth of Ukraine..</i>	74
<i>Maksym Kulyk, Ilona Rozhko. Economic efficiency of switchgrass seeds production in Ukraine.....</i>	78
<i>Tatyana Kvyatko, Oleksandra Mandych, Nadiya Kolpachenko. The evolution of theoretical foundations of competition</i>	83
<i>Tetiana McAlister, Kalina Pashkevich. The use of modern eco-friendly design trends in the development of a capsule collection of casual clothes for children.....</i>	87
<i>Serhii Rudenko. Adaptation of Ukrainian accounting to globalization and euro-integration processes.....</i>	90
<i>Natalia Ryzhikova. Sources of funding and lending to innovative development in Ukraine.....</i>	93
<i>Yuliia Sahachko, Olena Smihunova, Hanna Holovanova. Economic efficiency of barley production in Ukraine and the world.....</i>	98
<i>Kostiantyn Sapun, Ruslana Seleznova. The formation of tourism and international business as an innovative phenomenon of the XX-XXI centuries.....</i>	104
<i>Olexander Serdiuk, Iryna Petrova. Internalization of negative external effects: the challenges of today.....</i>	111
<i>Nataliia Trushkina, Natalya Rynkevich. Modern problems of creation of logistics cluster as a component of transport and logistics system (on the example of Sloboda economic region).....</i>	115

<i>Lyudmila Zveruk.</i> Current problems of the credit activities of the banks of Ukraine and the directions of their solutions.....	119
<i>Олена Білик.</i> Екологічний менеджмент інноваційної діяльності підприємства.....	124
<i>Жанна Бобровская.</i> Биометрические технологии в банковском бизнесе: проблемы и перспективы развития.....	127
<i>Наталія Гавриленко, Євгеній Допілко, Вікторія Кошутська.</i> Проблеми і перспективи обігу криптовалют.....	136
<i>Наталія Ковчин.</i> Шкільна економічна освіта як фактор формування підприємницької компетентності старшокласників.....	142
<i>Анастасія Ляшенко, Юлія Бережна, Григорій Бережний.</i> Аналіз використання оборотних фондів підприємства харчової промисловості.....	147
<i>Наталія Мудрак.</i> «Дорожня карта» деофшоризації економіки України.....	155
<i>Аліна Палєнкова, Вікторія Ципко.</i> Способи підвищення прибутку та рентабельності підприємства санаторно-курортної сфери.....	163
<i>Тетяна Пашко, Олена Василенко.</i> Способи покращення фінансового стану підприємства.....	172
<i>Валентина Успенська.</i> Підготовка старшокласників з питань репродуктивного здоров'я молоді в Україні.....	180
<i>Володимир Шевчук.</i> Теоретико-економічна картина світу у вимірах сталості і керованості господарювання модерних суспільств.....	187
<i>Валентина Юскович-Жуковська.</i> Цифровізація інформаційного суспільства 5.0.....	197

SECTION 2

REGIONAL AND LOCAL PROBLEMS OF SOCIAL DEVELOPMENT OF SOCIETY

<i>Helen Dyakova. European Slobozhanskiy region: historical aspect.....</i>	201
<i>Larisa Tretiakova, Ludmila Mitjuk. Social problems in the mineral resource industry in Ukraine.....</i>	205
<i>Надія Дубровіна, Оксана Тулай, Віра Дубровіна, Вячеслав Варнік. Комплексний підхід до оцінки потенціалу фармацевтичних ринків в країнах ЄС</i>	209
<i>Яна Сичікова, Тетяна Несторенко, Тамара Макаренко, Тадеуш Покуса. Управління якістю продукції як основа для конкурентоспроможності держави.....</i>	222
<i>Олексій Стасенко. Фізичне виховання в сім'ї як важлива умова зміцнення здоров'я дітей.....</i>	227
<i>Інна Шишова. Підготовка студентів до економічної освіти дітей з особливими потребами.....</i>	231

SECTION 3

HUMANITARIAN ISSUES OF DEVELOPMENT IN MODERN WORLD

<i>Yuliia Bilotserkivska, Andrei Zlotnikov, Dmytro Prykhodko.</i> Modern proposals to estimate efficiency of psychological preparation in the Air Force in accordance with the requirements of new guidance on moral and psychological support.....	239
<i>Svitlana Bykova.</i> Questions of “passionarity” and propensity for risk in personality properties area.....	243
<i>Tetyana Grabovska, Oleksandr Grabovskyy.</i> Competence approach to forming teacher's preparedness to use information and communicative technologies.....	248
<i>Olena Karanfilova.</i> Humanization and humanitarization as a way of reforming the modern educational system.....	253
<i>Olena Karpenko.</i> Musical art in the socio-cultural space of the modernity.	257
<i>Nataliia Kucherenko, Serhii Kucherenko, Serhii Trokhymchuk.</i> Determination of the special features of students’ interindividual preferableness as a factor of modern society development.....	261
<i>Halyna Kudrynska.</i> Psychological competence framework of the employee of human resources management service in government body.....	265
<i>Inna Kurlishchuk.</i> The peculiarities of university students’ online volunteering.....	273
<i>Maria Mishakina.</i> The concept of teaching facilitation.....	276
<i>Larysa Odyuchenko, Tetiana Skyba.</i> Practical experience of formation of socio-economic knowledge in students with intellectual disabilities at geography lessons.....	281
<i>Nataliia Rybka.</i> Non-philosophic economist: nonsens!.....	285
<i>Olena Shenderuk.</i> Generation Z: effective interaction.....	289

<i>Oksana Stupak. European youth policy experience.....</i>	294
<i>Yaroslav Syvokhop, Maryna Sheian. Continuing education of teachers of Transcarpathian region on the issues of forming a healthy lifestyle of students.....</i>	298
<i>Nataliya Tkachova, Olena Kazanska. Distance form as an innovative method of training specialists of logistics.....</i>	302
<i>Yana Topolnyk. The main aspects of the problem of becoming a digital library in Ukraine.....</i>	305
<i>Leonid Tsubov, Iryna Chorna. The use of didactic opportunities of foreign language to form the professional mobility of future economists...</i>	308
<i>Larysa Zhuravlova. Research of indirect impact of parents-child relations in families based on the factor analysis and features of primary school children's speech competency.....</i>	312
<i>Iryna Zveruk, Mariia Zveruk. What is philosophy in Ukraine: history and ways of development today.....</i>	318
<i>Інна Ахновська. Формування нормативно-правового механізму регулювання ринку сімейної освіти в Україні.....</i>	322
<i>Тетяна Белкова. Формування педагогічних компетенцій у студентів медичних закладів вищої освіти.....</i>	327
<i>Руслана Білоус, Оксана Давидова, Аліна Яструбова. Психологічні особливості ціннісного ставлення до природи старшокласників.....</i>	330
<i>Лариса Головіна. Проблемні питання розвитку сучасного суспільства: гуманітарний аспект.....</i>	333
<i>Галина Григораши. Здоровий спосіб життя.....</i>	339
<i>Вікторія Гринько. Формування колаборативних умінь у майбутніх педагогів.....</i>	344
.	

<i>Світлана Іноземцева, Ірина Малиніна. Гуманітарний аспект розвитку мультимедійного дизайну як соціокультурного явища.....</i>	349
<i>Марія Казанжи. Фасилітація як механізм розвитку сучасного суспільства.....</i>	354
<i>Тетяна Коляда-Березовська, Ольга Романова. Термінологічні новації у форматі наукової євроінтеграції.....</i>	358
<i>Олена Куц. Типи модифікацій суб'єкта в дериваційній парадигмі речення.....</i>	362
<i>Світлана Омельченко, Олена Гавриш. Загальні положення міграційних процесів у Німеччині.....</i>	366
<i>Віра Остащук. Підвищення якості освіти в сучасних умовах за допомогою традиційної системи контролю знань.....</i>	370
<i>Ольга Острожинська. Сугестопедія як сучасний метод навчання іноземних мов.....</i>	373
<i>Вікторія Сімак, Юлія Сімак, Марина Безбах. Формування Я-концепції в юнацькому віці.....</i>	377
<i>Ольга Шевченко, Вікторія Фесюк. Формування пізнавальної активності учнів початкової школи засобами фізичної культури.....</i>	381
<i>Лариса Яцюк. Активізація пізнавального інтересу студентів коледжів на уроках теоретичного навчання.....</i>	386